

Samenvatting

In het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) werken de overheden in Limburg samen aan het verbeteren van de waterveiligheid van de regionale wateren. Met deze nota wordt de volgende stap in de aanpak, het komen tot het werkgebied Maastricht-Heuvelland en de aanpak van de Geul toegelicht. Het werkgebiedsplan Maastricht Heuvelland beschrijft de wijze waarop de centrale opgave van WRL verder geconcretiseerd zal worden. Hoe voor de stroomgebieden in het werkgebied Maastricht Heuvelland het ontwerpspoor ingericht wordt, welke fases daarin worden onderscheiden, welke besluiten in het ontwerpspoor worden genomen, wie deze besluiten zal nemen, hoe belanghebbenden en de omgeving daarin worden betrokken. Voor de verkenningsfase van het stroomgebied van de Geul beschrijft het werkgebiedsplan op welke wijze tot besluitvorming van het voorkeursscenario gekomen zal worden.

Beslispunten

1. Instemmen met het Werkgebiedsplan Maastricht-Heuvelland.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 11 juni 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Na de extreme neerslag in de zomer van 2021 is het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) opgestart. De gezamenlijke overheden in Limburg hebben daarmee onderschreven dat alleen door samenwerking en het bundelen van bevoegdheden en uitvoeringskracht de waterveiligheid van de regionale wateren (de zijbeken van de Maas) te verbeteren valt.

WRL is een zogenaamde “gemeenschappelijke regeling zonder meer”, dit is de lichtste vorm van een gemeenschappelijke regeling en betreft een samenwerkingsovereenkomst tussen provincie, waterschap en gemeenten.

De ambitie van het programma WRL is om de Limburgse samenleving beter voor te bereiden en te beschermen tegen extreme neerslag als gevolg van klimaatverandering. Centraal in de aanpak staat het concept van Meerlaagsveiligheid, vanuit de lagen: preventie, gevolgbepanking en klimaatbewustzijn. In het programma WRL zijn de drie lagen (pijlers) benoemd waarlangs de waterveiligheid van de zijrivieren van de Maas verbeterd kan worden:

1. Vergroten van de fysieke robuustheid watersysteem, en daarmee het verlagen van de waterstand op de plekken waar overlast is geweest of kan ontstaan en/of het beter beschermen van deze locaties tegen hoge waterstanden.
2. Verankeren van water en bodem sturend als principe in de ruimtelijke ordening, om overlast in de toekomst te voorkomen.
3. Vergroten van weerbaarheid van inwoners, om de gevolgen van hoge waterstand te beperken.

Het voorliggende werkgebiedsplan is een concretisering van de wijze hoe wordt toegewerkt naar een samenhangende inzet van maatregelen vanuit de drie pijlers. De kaders voor het werkgebiedsplan zijn gesteld door het op 5 april 2023 door de Regionale Actie Tafel (RAT) vastgestelde Opbouwplan programma WRL, Gericht aan de slag!

Dit werkgebiedsplan beschrijft de wijze en randvoorwaarden waarop (bestuurlijk) samen zal worden gewerkt. Het werkgebiedsplan zal door de afzonderlijke colleges van B&W van de gemeenten van het werkgebied, het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Limburg en het college van GS van de Provincie Limburg worden vastgesteld.

Voor de andere werkgebieden (Westelijke- en Oostelijke Mijnstreek, Midden-Limburg en Noord Limburg) zal deze aanpak ook verder uitgewerkt worden met de betrokken overheden in die gebieden. Streven is om het proces voor de Roer en de Geleenbeek op te starten direct na de zomer van 2024.

In dit plan is de integrale watersysteemaanpak als eerste voor het stroomgebied van de Geul uitgewerkt. Essentieel in deze aanpak is het inzicht en de bereidheid tussen de samenwerkende

overheden dat de totale opgave alleen door systeemsolidariteit bereikt kan worden. Dit houdt in dat maatregelen op het grondgebied van de ene gemeente getroffen worden zonder direct belang voor die gemeente te hebben, maar wel belangrijk zijn en ten gunste komen van een andere gemeente. Voor de andere stroomgebieden in het werkgebied Maastricht Heuvelland zoals de Jeker en de Voer zal eerst een watersysteemtoets door het Waterschap Limburg worden uitgevoerd. Die zal aangeven of een aanpak vanuit WRL nodig is om de wateropgave te kunnen aanpakken. Als de watersysteemtoets aangeeft dat een integrale systeemaanpak nodig is, zal via het werkgebied ook voor deze stroomgebieden een ontwerpspoor worden opgezet om te komen tot een voorkeursvariant.

Ten behoeve van de te treffen maatregelen in het stroomgebied van de Geul zal een verkenningsfase plaatsvinden, waarin de mogelijke maatregelen worden onderzocht. De verkenningsfase zal uitmonden in een voorkeursvariant. Deze voorkeursvariant zal worden opgenomen in het stroomgebiedsplan, dat een inhoudelijk Masterplan voor het stroomgebied van de Geul vormt. In het stroomgebiedsplan staat naast de uitwerking van de gekozen maatregelenpakketten (voorkeursscenario), ook wie wat doet, wanneer en hoe de financiering plaatsvindt.

Het voorkeursscenario in samenhang met het stroomgebiedsplan geldt als programma onder de Omgevingswet (art. 3.5 Ow). Het gezamenlijke programma vormt het kader voor projectbesluiten, omgevingsplannen, omgevingsvergunningen, etc. Met een kaderstellend programma kan de integrale uitvoering geborgd worden en kan het risico dat onderdelen niet uitgevoerd kunnen worden vanwege procedurele complicaties beheerst worden.

Mocht blijken dat voor dit programma een aanpassing van de Provinciale of de Gemeentelijke Omgevingsvisie en/of Omgevingsverordening noodzakelijk is, wordt de besluitvorming hierover aan de betrokken gemeenteraden en PS voorgelegd.

2. Context

Het stroomgebied van de Geul heeft maar voor een betrekkelijk klein deel betrekking op de gemeente Maastricht. Dit ligt met name in het noordelijk deel van de Beatrixhaven, ook dit gedeelte heeft in 2021 onder water gestaan. Het wordt van belang geacht om met het werkgebiedsplan Maastricht-Heuvelland aan de slag te gaan en daarvoor een bestuurlijk en ambtelijke werkstructuur in te richten.

Voor de bestuurlijke aansturing van het werkgebied Maastricht Heuvelland wordt een bestuurlijk regieteam gevormd. In dit bestuurlijk regieteam Maastricht-Heuvelland hebben zitting de Provincie Limburg, het Waterschap Limburg en de gemeenten van het werkgebied Maastricht Heuvelland.

Dat zijn de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul, en Voerendaal. De rol voor de gemeente Maastricht zal beperkt zijn. In het voorbereidend overleg van het Bestuurlijk Regieteam van 18 april 2024 is besloten gedeputeerde Michael Theuns als voorzitter van het Bestuurlijk Regieteam te benoemen. Er zal voor het werkgebied aangesloten worden op de bestaande bestuurlijke overlegstructuur van de Waterwerkregio Maastricht-Mergelland. Hiermee kan de samenhang tussen overleggen worden geborgd en efficiency worden bereikt. De gemeente Maastricht participeert wel een regio overleg Maas-Mergelland.

3. Gewenste situatie

Het is belangrijk dat de wateroverlast in het Geuldal integraal en grens overstijgend wordt onderzocht. Het opstellen van een werkgebiedsplan is daarin een belangrijke stap. Er wordt door de provincie Limburg nog onderzocht of voor de gezamenlijke aanpak een samenwerkingsovereenkomst wordt opgesteld.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Overstromingen leiden tot fysieke schade aan objecten en gewassen maar een andere economische schade zoals bedrijfsuitval, maatschappelijk ongewenste situaties en evacuatiekosten. Het is daarom van belang om in gezamenlijkheid te werken aan het voorkomen van wateroverlast en overstromingen.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

De bestuurlijke en ambtelijke inzet vanuit Maastricht is beperkt.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing.

8. Financiën

De benodigde middelen voor de verkenningsfase zullen vanuit het programma WRL worden voorzien. Er wordt voor de verkenningsfase geen financiële bijdrage gevraagd van de betrokken partijen. Waar mogelijk zullen in de uitvoering projecten tussen gemeenten en WRL worden afgestemd en zullen synergiekansen worden benut. Dit is nu nog niet aan de orde.

Bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn middelen beschikbaar via het Deltafonds Provincie Limburg en het Waterschap Limburg hebben voor de uitvoering van het programma WRL middelen in hun begroting gereserveerd.

Het WRL is ondergebracht bij de provincie, rechtshandelingen worden vanuit de provincie georganiseerd en beheert het budget. Indien gelden worden ingezet vanuit een andere partij dan is die partij zelf verantwoordelijk voor de budgetbeheersing.

De beschikbaar gestelde gelden binnen WRL zijn inclusief btw, dit vanwege het feit dat het rijks gelden betreft en het feit dat het waterschap Limburg participeert in het proces. Deze organisaties kennen, in tegenstelling tot de gemeenten, geen btw-compensatie fonds.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Participatie wordt georganiseerd vanuit WRL, zij verzorgen het communicatie en participatieproces. De communicatie en participatie in het proces om te komen tot een voorkeursscenario, staat beschreven in hoofdstuk 6 van het werkgebiedsplan. Hoofdinsteek is om alle stakeholders in het gebied bij de cruciale stappen in het proces mee te laten denken bij de te kiezen richtingen oplossingen en vooraf om input, meningen en standpunten te vragen.

11. Voorstel

1. Instemmen met het Werkgebiedsplan Maastricht-Heuvelland.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Na de vaststelling zal het WRL in overleg met de deelnemende partijen starten op de opstelling van het werkgebiedsplan